Børns Vilkår takker for invitationen til at afgive høringssvar vedrørende Familiestyrelsens "Evaluering af Forældreansvarsloven".

Børns Vilkårs samlede vurdering er, at evalueringsrapporten fra Familiestyrelsen inddrager en lang række problemstillinger, som også er genkendelige fra Børns Vilkårs arbejde på området.

Vi ser desuden med glæde, at flere pointer og anbefalinger fra Børns Vilkårs skrivelse "Forældreansvarsloven - ændringsforslag til styrkelse af barnets rettigheder" er inddraget. Desværre må vi også konstatere, at vigtige områder, såsom hyppige samvær for de helt små børn, fogedafhentninger af børn samt børns klageret ikke indgår i evalueringen.

1. Overordnet

Loven havde et holdningsregulerende sigte, hvor en del af intentionen med Forældreansvarsloven var at understrege overfor forældrene, at det fortsatte forældreskab er et fælles ansvar. Dom til fælles forældremyndighed, dom til deleordning og flytning af barnets bopæl ved vurdering af samarbejdschikane var nogle af de tiltag, som blev muligt med den nye lovgivning.

På baggrund af evalueringsrapporten og særligt de undersøgelser, som Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har udarbejdet i forbindelse med evalueringen, mener Børns Vilkår, at der er forskningsmæssig evidens for at fastslå, at der er alt for mange børn i skilsmisser, der mistrives, fordi forældrene ikke evner at samarbejde om forældreskabet.

Det konstateres her, at udviklingen har bevæget i sig i retning af et mere delt forældreskab, men uden at forældresamarbejdet er fulgt med. Derved er der risiko for at det bliver børnenes eget ansvar at skabe sammenhæng, forbindelse og kontinuitet mellem sine to familieliv.

Hertil kommer at forskningen omkring skilsmissebørn entydigt viser, at det især er konfliktniveauet og det manglende samarbejde mellem forældrene, der medvirker til, at børn og unges udvikling påvirkes negativt i forbindelse med en skilsmisse.

Børns Vilkår er fortsat af den grundlæggende overbevisning, at myndighederne ikke kan dømme forældre til enighed eller et godt samarbejde. Et solidt samarbejde skal skabes igennem rådgivning, støtte og undervisning.
Om end det ligger udenfor de familieretlige rammer, så er denne lovgivnings succes afhængig af, at der er politisk vilje til at skabe et reelt motivationssystem, som kan støtte op om et fortsat fælles forældreskab til gavn for børnene.

Blandt evalueringsbidragene syntes der, at være bred enighed om et behov for en tidlig indsats, når en skilsmisse bliver aktuel, så forældre får hjælp til at flytte fokus fra deres indbyrdes konflikter til børnenes behov. Børns Vilkår peger på tilbud, som kan være medvirkende til at bibringe forældrene den nødvendige viden om især børns reaktioner og

behov i en skilsmissesituation samt information og redskaber omkring konflikthåndtering, som forældrene kan omsætte til handling i egen skilsmisse.

Børns Vilkår har i samarbejde med Mødrehjælpen og Foreningen Far udarbejdet et forslag til et langt mere systematiseret forløb:

- **En lynhurtig indkaldelse til første rådgivningsmøde** i statsforvaltningen, der afholdes **senest efter 14 dage** og er første led i en børnesagkyndig rådgivning til forældrene om værdien af at samarbejde. Det øger muligheden for, at forældrene selv finder løsninger, og derfor bør der altid deltage en børnesagkyndig i mødet. Sideløbende styrkes grundlaget for den videre sagsbehandling.

- **En indledende vurdering af de enkelte forældrepar med henblik på tre forskellige rådgivningsspor.** En gruppe af forældre vil med begrænset vejledning selv kunne finde holdbare løsninger. En anden gruppe af forældre har brug for et intensivt rådgivningsforløb med mægling, børnesagkyndig rådgivning mv. for at styrke deres samarbejde, uanset den senere retlige afgørelse. Dertil kommer en mindre gruppe af forældre, hvor der har været voldelige konflikter og grænseoverskridende adfærd i samlivet. Her er der sjældent basis for fælles mægling og vejledning, men brug for separate møder.

- **Mere børnesagkyndig rådgivning. Forældre bør have ret til – i nogle sager endda pligt til – at modtage et fast forløb med et minimum antal timers børnesagkyndig rådgivning**, så forældrene får indsigt i, hvor traumatiserende det er for børnene, hvis forældre har konflikter, og at mangel på kommunikation og samarbejde også kan være yderst belastende for barnet.

- **Markant udvidelse af Familiestyrelsens tilbud om parrådgivning**. Det er et pilotprojekt, som har vist særdeles gode erfaringer med parrådgivning til forældre, der trods indbyrdes problemer blev langt bedre til at håndtere uenigheder, varetage forældrerollen og til at samarbejde – også efter en skilsmisse. Projektet bør videreføres med langt flere ressourcer. Der er store gevinster.

- **Børnegrupper for børn og unge,** der er fanget i konflikter mellem forældrene. Børn, der mistrives efter en skilsmisse, koster hver dag mange ressourcer på skoler, hos psykologer og på socialforvaltninger. De gode erfaringer med børnegrupper gør dem til en oplagt kommunal investering som et forebyggende tiltag i nærmiljøet.

Samlet bør statsforvaltningerne fokusere langt mere på forældresamarbejde, konfliktmægling og børns trivsel sideløbende med en bedre belysning af sagerne til brug for den juridiske afgørelse. Det kræver også en tilpasning af de faglige kompetencer i statsforvaltningerne, så de får større viden om børnesamtaler, rådgivning og mægling.

I det følgende kommenterer Børns Vilkår på en række af de elementer, som er berørt i evalueringen samt enkelte andre emner, som evalueringen desværre ikke berører.

2. Behov for kommunikation om Forældreansvarsloven

Evalueringsrapporten peger på behovet for en bedre kommunikation til befolkningen om Forældreansvarsloven, idet der blandt forældre hersker en række myter og fejlopfattelser af regler og praksis på området. Der er f.eks. en udbredt opfattelse af, at den fælles forældremyndighed har en umiddelbar sammenhæng med spørgsmålet om barnets bopæl og ikke mindst omfanget af samvær, hvor der er en tendens til at se en deleordning, som en norm, der er bedst for barnet.

- **Børns Vilkår peger på, at loven har haft en tydelig signalværdi** og ikke nødvendigvis kun den signalværdi, som var tilsigtet af lovgiverne. Det skal imidlertid også ses i sammenhæng med udviklingen i samfundet, der har bevæget sig imod en mere ligelig forældrekonstruktion, hvor ligeværdighed blandt forældrene generelt sidestilles med lige ret til barnet. Forældreansvarsloven afspejler denne udvikling.

- Børns Vilkår kan erfaringsmæssigt også konstatere, at **fælles forældremyndighed og en lige fordeling af børnene er blevet en norm** – også blandt de forældre, som myndighederne ikke kommer i kontakt med. SFI undersøgelsen omkring børn i deleordninger understøtter denne konstatering. Der er et stigende antal forældre, som selv vælger en deleordningen. Omkring hvert 6. skilsmissebarn i Danmark bor i en deleordning. Det primære motiv for dette valg, syntes i de fleste tilfælde ikke at være barnets perspektiv og behov, men snarere et forældreperspektiv, hvor ordningen ses som det mest retfærdige for begge forældre - og ofte det eneste forældrene kan blive enige om.

- Børns Vilkår mener derfor, at anbefalinger om en bedre kommunikation til den brede befolkning om hvad den fælles forældremyndighed reelt indebærer, også bør indbefatte de særlige forudsætninger, som bør være til stede ved valg af en deleordning. Ydermere bør et konkret indhold af det forældresamarbejde, der efter vores opfattelse som minimum bør være til stede for at fælles forældremyndighed og deleordninger kan fungere tilfredsstillende for børnene, beskrives nærmere. **Grundlæggende vil det kræve en lovændring, så loven får en anden signalværdi**, hvor barnets trivsel i det daglige får en langt mere afgørende betydning for beslutninger om forældremyndighed, bopæl og samvær. I dag er barnets bedste (FAL § 4) alene defineret i forhold til barnets ret til omsorg og tryghed. Det kan to forældre i princippet sagtens levere uafhængigt af hinanden uden videre tæt samarbejde om forældreskabet. Derfor får vi en række sager, hvor barnet fra begge forældre giver både tryghed og omsorg i et delt forældreskab, men hvor barnet ikke trives, fordi der ikke er et reelt samarbejde og barnets dagligdag ikke er præget af sammenhæng mv. Hvis barnets trivsel skrives ind i loven som et centralt omdrejningspunkt for en varetagelse af barnets bedste, vil det netop kræve løsninger, der ikke kun er et fravær af konflikter mellem forældrene, men en faktisk tilstedeværelse af et samarbejde, der kan sikre barnets trivsel. Det giver et langt stærkere grundlag for vurdering af barnets tarv og et reelt krav til et fælles forældreskab, frem for blot et delt forældreskab

3. Fælles forældremyndighed mod den ene forældres ønske

I SFI undersøgelsen samt i evalueringsrapporten konkluderes det, at der er skabt for store forventninger til forældresamarbejdet, og at der er for mange forældre, der får en dom til fælles forældremyndighed, men som ikke evner at realisere et minimumssamarbejde om barnet.

Undersøgelsen viser, at halvdelen af forældrene ikke lever op til lovens standarder om det, som det forventes, at de skal kunne blive enige om. De befinder sig reelt uden for det, som beskrives som enighedszonen. Ca. halvdelen af forældrene med dom til fælles forældremyndighed taler ikke sammen om temaer, som hører hverdagslivets forældreskab til. 28 % har ingen kontakt overhovedet.

- Børns Vilkår er **imod dom til fælles forældremyndighed, da vi mener, at der er en stor risiko for, at barnet anbringes og fastholdes midt i et konfliktfelt.** Børns Vilkår finder, at dette argument understøttes af fundene fra SFI undersøgelsen "Dom til fælles forældremyndighed".

  SFI undersøgelsen konkluderer:
  "Åbenlyst konfliktprægede forældrerelationer forekommer både hos dem, der har fælles og eneforældremyndighed om barnet; ja, faktisk er der flere tegn på en lidt hyppigere forekomst blandt dem, der fik en dom til fælles forældremyndighed. Det giver anledning til refleksioner om, hvorvidt den underliggende samarbejdsnorm i nogle tilfælde kan bidrage til at fastholde forældrene i en konflikt, som kan være til ugunst for barnet."

- Børns Vilkår finder disse fund bekymrende. Dette bekræfter, at det bliver **børnene som overlades med ansvaret for at skabe sammenhæng i deres liv.**

- Hertil kommer, at karakteren og omfanget af konflikterne ikke ser ud til at blive bedre over tid – snarere tværtimod. Det vurderes, at der i **mindst halvdelen af sagerne er konfliktpotentiale, som kan udvikle sig til endnu en retslig konflikt**.

- Børns Vilkår ser behov for en lovændring, så muligheden for at dømme til fælles forældremyndighed fjernes. Hvis man politisk ønsker, at fastholde en mulighed for at dømme forældre til fælles forældremyndighed mod den ene forældres ønske, bør det ske med afsæt i en vurdering, der også inddrager hensynet til barnets trivsel. **Det betyder, at det i praksis skal være et konstruktivt samarbejde mellem forældrene**, **som skal danne grundlag for en afgørelse om fælles forældremyndighed**. Børns Vilkår anbefaler i så fald, at det oprindelige forslag til § 11, som blev stillet af det lovforberedende udvalg, genovervejes.

Oprindelige forslag til § 11:
§ 11: Er forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, ikke enige om forældremyndigheden, afgør retten, om en af dem skal have forældremyndighed alene, eller om den fælles forældremyndighed skal fortsætte. ***Retten kan kun træffe afgørelse om, at den fælles forældremyndighed skal fortsætte, hvis der er bestemte holdepunkter for at antage, at forældrene kan samarbejde om barnets forhold.***

Et sådant forslag vil sikre, at det ikke kun er fraværet af tungtvejende grunde, der danner grundlag for en beslutning om fælles forældremyndighed, men at dom til fælles forældremyndighed sker på grundlag af en vurdering af, at der reelt eksisterer potentiale for et samarbejde om forældreskabet.

- Børns Vilkår mener, at **myndighederne bør forpligtes til at redegøre for hvilke bestemte holdepunkter i det eksisterende forældresamarbejde, som taler for at en afgørelse om fælles forældremyndighed er det bedste for barnet**. Derved bliver det et **reelt og aktuelt samarbejde** mellem forældrene, som bliver grundlaget for en afgørelse om fælles forældremyndighed.

3.1 <u>Udhuling af den fælles forældremyndighed.</u>

I evalueringsrapporten er der generel bred tilfredshed fra myndighedsside med muligheden for at dømme til fælles forældremyndighed, da det derved undgås, at der skal foretages et valg mellem to lige egnede forældre. Det problematiseres dog, herunder fra nogle dommere, at et automatisk udgangspunkt om fælles forældremyndighed er for vidtgående og de mener, at kriterierne "tungtvejende grunde" bør lempes.

Der peges desuden i rapporten på, at visse beslutningsbeføjelser under den fælles forældremyndighed (f.eks. skolevalg og pas) er potentielt konfliktskabende. Det bliver derfor foreslået, at disse beslutninger flyttes over til bopælsforælderen alene. Samtidig anføres det, at det kan betyde, at forældremyndighed som begreb, kommer til at fremstå uden reelt indhold. Dette er også Børns Vilkårs pointe.

- Helt overordnet ser Børns Vilkår en række tilfælde, hvor konflikten blot flytter genstandsfelt fra at være **en kamp om forældremyndighed til at blive en kamp om at være bopælsforælder.**

- Børns Vilkår finder ligeledes, **at sagerne antager en anden karakter, hvor der fra myndighedsside nu skal tages stilling til enkeltsagsspørgsmål,** f.eks. skolevalg, pas osv., når forældrene ikke er enige om det, som den fælles forældremyndighed forudsætter enighed om. Der ses eksempel på, at Højesteret har taget stilling til om en tvist om skolevalg ophæver den fælles forældremyndighed. Undervisningsministeriet har i henhold til Folkeskoleloven skulle tage stilling til, hvor et barn skal gå i skole, såfremt forældre med fælles forældremyndighed er uenige om dette. Uenighed indenfor den fælles forældremyndigheds rammer skal derved løses af andre end forældrene.

- Børn Vilkår mener, at fastholdelsen af **en fælles forældremyndighed trods konflikter og uenighed mellem forældrene reelt udhuler den fælles forældremyndighed**.

- **I et børneperspektiv flytter konflikterne også fra en mere juridisk teknikalitet, der ikke direkte involverer barnets dagligdag til konflikter mere nær om barnet,** såsom hvilken skole barnet skal gå på, om barnet kan komme ud at rejse eller få en særlig medicinsk behandling. Med loven sker der ikke blot en udhuling af den fælles forældremyndighed. Der skabes rent faktisk endnu flere substantielle genstandsfelter, som konflikter kan fortsætte på.

4. <u>Barnets perspektiv (inddragelse og initiativret)</u>

Styrkelse af barnets rettigheder og inddragelse af barnets perspektiv var én af hovedintentionerne bag loven.

Evalueringen viser entydigt, at der er bred enighed om, at det skærpede fokus i loven på inddragelse af barnets perspektiv er et skridt i en positiv retning, hvor særligt børnesamtalen giver god mening.

Under belysningen af barnets perspektiv i evalueringsrapporten, inddrages børnenes egne synspunkter i overvejende grad med afsæt i Justitsministeriets Forskningskontors undersøgelse. Om end Børns Vilkår finder det yderst positivt, at børns egne stemmer fylder i evalueringen, så finder vi det vigtigt, at være opmærksom på, at der i undersøgelsen er en formodning om, at børnene her ikke har gennemgået et meget belastet forløb.

Helt overordnet ønsker Børns Vilkår, at rette opmærksomhed på, at det ofte vil være de mest udsatte børn, som har brug for, at der i lovgivningen er rettigheder, som sikre dem den bedst mulige beskyttelse, når de skal inddrages og høres om deres familiesituation - og at også disse børn har en ret til at komme til orde.

I evalueringen refereres til bekymring for den skadelige effekt, det kan have at inddrage barnets perspektiv, direkte via samtale med barnet. Det gælder især sager hvor der er et højt konfliktniveau mellem forældrene. Børns Vilkår er enige i, at inddragelse af barnet, altid skal vurderes nøje, men møder også børn i sager, hvor konfliktniveauet er meget højt, og som føler, det er stærkt belastende og fyldt med konsekvenser at skulle udtale sig. Men nogle af disse børn ønsker at ytre sig og har specifikke ønsker for afgørelsens udfald. Ønsker som de gerne vil tilkendegive overfor statsforvaltninger eller i retten.

Børns Vilkår mener, at der er brug for yderligere præcisering af børns rettigheder i loven i form af at:

- **Børn har ret til at få børnesagkyndig bistand i både statsforvaltningen og i retten.** Det bør blandt andet medføre, at Retsplejeloven § 450 c ændres, således at retten ikke bare "kan", men "skal" anmode børnesagkyndige om at deltage i samtaler med børn.
- **Børn får en særskilt klageret til et børneombud eller lignende institution.** Se punkt 4.5
- **Børn får ret til en neutral bisidder.** Se punkt 4.6

4.2 Inddragelse af børn

I forbindelse med evalueringen har Børns Vilkår afgivet en række anbefalinger til en bedre børneinddragelse. Det er forbedringer, som primært knytter sig til forvaltningen af loven. Vi ser derfor med glæde, at flere evalueringsbidrag peger i samme retning. Det gør sig særligt gældende i forhold til:

- udnyttelse af en tværfaglig samarbejdsform i mere udstrakt grad,
- bedre forberedelse af forældrene forinden børnesamtalen,
- opfølgende møder med forældrene efter børnesamtalen.

Mange børn har forældre, som evner at forberede barnet på børnesamtalen og er efterfølgende også i stand til at formidle afgørelsen til børnene på en ordentlig måde. For de fleste børn er det naturligt, at forældrene er de nærmeste og bedste til dette. Men Børns Vilkårs erfaring er, at der også er børn, som ikke er så heldige. Derfor bør myndighederne generelt tilstræbe en så direkte forberedelse af barnet som muligt – og som på mest etisk vis bør ske forinden samtalen. Det er samtidig nærliggende, at der heri kan inddrages informationer om statsforvaltningens øvrige tilbud til børn.

På baggrund af evalueringsbidragene og Børns Vilkår anbefalinger, kunne et forløb, hvor børn inddrages (både i statsforvaltningen og i retten) se sådan ud:

1: **Inddragelse af en børnesagkyndig vurdering** af hvorledes barnets perspektiv bedst belyses, og hvordan myndighederne bedst muligt tager vare på barnet, når barnet direkte skal inddrages. Det bør også her overvejes i hvilke rammer, det vil være tryggest for barnet, at samtalen afholdes, fx barnets i eget hjem.

2: **Deltagelse af en børnesagkyndig i et indledende møde** forud for samtalen med forældrene i både statsforvaltningen eller i retten. Forældrene skal her have information om børns behov i en skilsmissesituation samt formålet og indholdet af en børnesamtale – og hvilke hensyn de, som forældre bør udvise overfor barnet før og efter en samtale.

3: **Direkte information til barnet** evt. i form af brochure/hæfte i et børnevenligt layout med informationer om børnesamtalen – gerne formuleret til forskellige aldersgrupper og evt. også illustreret med billeder. Det bør blandt andet indeholde informationer om:

- Hvad er en børnesamtale og hvorfor inviteres barnet til denne?
- Hvem skal samtalen holdes af?
- Information om at **børnesamtalen er et tilbud, som barnet har ret til at sige nej til**.
- Information om at der skrives referat af samtalen og hvorfor.
- Generel information om muligheden for at få børnesagkyndig rådgivning og for at deltage i en børnegruppe, beskrivelse af initiativretten og såfremt dette bliver muligt – barnets ret til en neutral bisidder.
- Information om et særligt børnetelefonnummer til statsforvaltningen, som børn kan ringe på, som besvares af børnesagkyndigt personale.
- Information om hjemmesiden www.morogfarskalskilles.dk
- Evt. information om, hvor barnet kan tale anonymt med en neutral rådgiver om hele sin skilsmissesituation.

4: **Børnesamtalen skal afholdes af en børnesagkyndig i både statsforvaltning og i retten.**

- Børnesamtalen bør foregå indenfor en børnefagligfunderet metodisk ramme.
- Der bør være mulighed for flere samtaler, såfremt dette vurderes hensigtsmæssigt.
- Ud fra et børnerettighedsperspektiv, anbefaler Børns Vilkår, at notatet eller dele af det i den udstrækning, det er bedst for barnet, unddrages forældrenes aktindsigt. Hensynet til barnet skal altid veje tungere end hensynet til forældrene.

5: **Efterfølgende tværfagligt møde med forældrene**, hvor barnets perspektiv fremlægges i en dialog med forældrene.

6: **Formidling af afgørelsen til barnet.**

- Barnet bør under børnesamtalen tilbydes muligheden for at den børnesagkyndige kan formidle afgørelsen til barnet, såfremt barnet ønsker det.
- Barnet bør tilbydes muligheden for at komme til en opfølgende samtale med den børnesagkyndige, når afgørelsen er truffet, såfremt barnet ønsker det. Det bør formuleres som et stående tilbud.

"Sagerne kan også blive dyrere af ikke at starte ordentligt ud".

Dette citat fra en medarbejder i statsforvaltningen, inddraget i evalueringsrapporten, understreger at en bedre børneinddragelsesforløb ved en tværfaglig indsats kræver flere ressourcer. Men det betaler sig ofte, fordi en særlig indsats for at få bragt børns perspektiver frem for forældrene, skaber grundlag for et større forligspotentiale og for at få skabt mere holdbare løsninger for barnet. Hertil kommer at fremgangsmåden ikke mindst hjælper barnet med at flytte ansvaret fra sine egne skuldre.

4.3 De børnesagkyndige undersøgelser

Evalueringsrapporten forholder sig desværre slet ikke til de børnesagkyndige undersøgelser. Børns Vilkår ønsker at fremme brugen af børnesagkyndige undersøgelser, men undersøgers frihed til valg af teori og metode spiller i sig selv en væsentlig rolle for undersøgelsens neutralitet samt kvaliteten af undersøgelsen.

- Derfor anbefaler Børns Vilkår, at en børnesagkyndig undersøgelse altid indeholder **en redegørelse for den børnesagkyndiges teoretiske og metodiske tilgang,** ligesom der redegøres for barnets indstilling til undersøgelsen.

- Børns Vilkår anser det også for problematisk, at der ved en klage over en børnesagkyndig undersøgelse kan gå meget lang tid før klagen besvares. Børns Vilkår forslår derfor, at **der fastsættes en tidsfrist på klagesvar på otte uger ved klage over en børnesagkyndig undersøgelse.** Det bør ligeledes overvejes hvilken konsekvens et medhold skal kunne få på den afgørelse, som er truffet på baggrund af den børnesagkyndiges undersøgelse.

4.4.Barnets initiativret.

Børns Vilkår mener, at barnets initiativret er vigtig for børn i skilsmisser. Det er barnets eneste mulighed for at gøre indsigelse mod forældrenes beslutninger eller en myndighedsafgørelse, som barnet ikke trives med.

Børns Vilkår er glad for, at vores erfaringer og anbefalinger omkring børns anvendelse af initiativretten i høj grad inddrages i evalueringen. Sammenholdt med de øvrige bidrag, er det medvirkende til, at Familiestyrelsen sætter spørgsmålstegn ved om initiativretten er implementeret i den ønskede udstrækning. Børns Vilkår er meget enig i behovet for:

- **At drøfte hvilken betydning det har for håndteringen af barnets initiativret, at der allerede er en verserende sag,**
- **At der er brug for øget information om initiativretten til børnene,**
- **At der fastsættes yderligere retningslinjer for myndighedernes håndtering af børns udnyttelse af initiativretten, hvor det bliver de børnesagkyndige som håndterer henvendelserne.**
- **At børnene kan benytte et særskilt telefonnummer til statsforvaltningerne.**

4.5 Barnets klageret

Til trods for at børn ikke er en direkte juridisk part i sagen, så har en afgørelse i en skilsmissesag afgørende betydning for børnene. Børns Vilkår mener ikke, børn bør kunne tvinges ind i et konfliktfyldt forhold mellem forældrene, hvis det er imod børnenes ønske. Barnet har fra 10-års-alderen fået den såkaldte initiativret. Denne ret gør, at barnet har lov til selvstændigt at henvende sig til myndighederne og anmode om, at statsforvaltningen afholder et møde med forældrene. Men herefter er det kun forældrene, som kan beslutte om, der skal rejses en sag om forældremyndighed, bopæl og samvær. Børn kan altså kun gøre opmærksom på deres frustration, men har ingen reel indflydelse på deres bopæl og samvær med forældrene.

- Børns Vilkår anbefaler, at **børn fra det fyldte 10. år får klageret i familieretlige sager, herunder omkring bopæl og samvær**. Det indebærer dermed også, at barnet får en adgang til at klage til et ombud om de afgørelser, der træffes for barnet.

4.6 Bisidder for barnet og beskikket bisidder.

Barnets ret til bisidder
Børn har en særskilt ret til bisidder i Lov om social service § 48a, når barnet skal høres hos de sociale myndigheder. Denne samme tydelige ret, er ikke tilfældet for børn, som skal høres i de familieretlige sager.

Med forældreansvarsloven kom muligheden i Retsplejeloven for at børn kunne få en beskikket bisidder, men evalueringen bekræfter desværre, at denne mulighed meget sjældent anvendes.

Børns Vilkår mener, at en ret til bisidder generelt vil styrke børns retsstilling og imødekomme det vilkår, at børn helt overordnet har mere vanskeligt ved at gøre deres ret gældende. Det underbygger Børnekonventionens bestemmelse om, at barnet har lige så højt menneskeværd som voksne.

Voksne har mulighed for at klage, medbringe bisidder, få advokatbistand mv. Børn har i udgangspunktet, ikke disse muligheder. Det er helt grundlæggende en urimelig forskel, da børnene er den svage part i et voksensystem.

- Børns Vilkår er af den holdning, at **formuleringen om ret til bisidning i Lov om social service skal overføres til Forældreansvarsloven.**

- Børns Vilkår mener, at **børn på lige fod med voksne skal have mulighed for at lade sig bistå af en bisidder** i sager, der vedrører deres eget liv.

- Børns Vilkår er enige i, at langt fra alle børn har brug for en bisidder i denne typer sager, men mener, at **det er op til barnet selv at afgøre behovet**.

Professionel børnefaglig bisidder.
Børns Vilkår tilbyder professionelle børnefaglige bisiddere til børn i de socialretlige sager, men vi bliver også kontaktet af børn, som ønsker en professionel børnefaglig bisidder med til møder i Statsforvaltningen/retten, herunder også fogedretten. (Se bilag 1)

En professionel børnebisidder skal betragtes som barnets mulighed for at få støtte og hjælp i en vanskelig situation, som ikke kun handler om selve samtalen i statsforvaltningens regi, men skal betragtes som en hjælp under hele forløbet - både før, under og efter en, eller flere børnesamtaler med myndighederne. Det er en stor ting for det enkelte menneske at møde myndigheder. Det gælder især for børn, der til enhver tid må betragtes som den svageste part i en sag.

Det er anført i evalueringen, af det er tilfældigt, hvor meget og hvordan børnene bliver informeret om, hvad der skal ske i statsforvaltningen. De fleste børn informeres af deres forældre. Det vilkår at forældrene informerer børnene om sagsgangen, behøver ikke være mangelfuldt eller problematisk. Men det vil være forskelligt fra sag til sag, hvor meget og hvordan et barn er forberedt. Dels er forældrene sjældent vidende om alle de forhold og informationer der gælder for sagen, dels er forældrene følelsesmæssigt involveret i sagen. Følelser der nemt kan overføres til barnet.

- Børns Vilkår mener, at **professionel bisidning kan understøtte barnets ret til at blive hørt** på en mere kvalificeret måde, da barnet er forberedt på mødet og på samtalen i statsforvaltningen.

- Med reference til børnekonventionens bestemmelser om, at børn har fuldt ud samme menneskeværd som voksne, men at børn er mere sårbare og derfor behøver speciel beskyttelse, mener Børns Vilkår også at **en børnebisidder kan være med til at tilgodese at barnets rettigheder overholdes**. Hvis barnet fx. ikke føler sig hørt, ikke forstår hvad der bliver sagt, eller bliver fejlfortolket, skal barnet kunne opnå støtte og beskyttelse af en person uden tilknytning til myndighederne, fx en børnebisidder.

- I evalueringen refereres flere gange til, at inddragelse af barnet skal ske så skånsomt som muligt. Børns Vilkår mener, at barnets mulighed for opnå støtte af en **professionel bisidder kan være en mere skånsom måde at blive inddraget på, når barnet selv ønsker denne støtte**. En børnebisidder er vidende om sagsforløb m.v. og en børnebisidder er ikke følelsesmæssigt involveret i sagen.

- En børnefaglig bisidder kan samtidig **hjælpe børn med at håndtere deres initiativret og eventuelle klageret.**

Bisidder til de udsatte børn
Børns Vilkårs erfaringer med særligt udsatte børn er, at børnene føler sig i klemme mellem deres forældre, og de ikke får den beskyttelse, som børn almindeligvis får, af deres forældre.

I evalueringen tilkendegiver den faglige ekspertgruppe, at man skal være varsom med at "puste systemet op" ved at tilbyde bisidder. Børns Vilkår forstår det sådan, at en bisidders

tilstedeværelse gør processen mere kompliceret, men også underkender den børnesagkyndiges kompetencer og signalerer, at situationen er "farlig". Børns Vilkår understreger, at en professionel børnebisidders tilstedeværelse ikke skal forstås som en kritik af myndighedspersonens egne kompetencer til at afholde en børnesamtale eller til at tage vare på barnet. Børnesagkyndige er myndighedspersoner og repræsenterer en instans, som er medvirkende til at tage nogle afgørende og betydningsfylde beslutninger i barnets liv. De opfattes derfor ikke nødvendigvis som værende neutrale af alle børn. Det gælder i særlig grad ikke de udsatte børn, som kan have negative myndighedserfaringer med i bagagen. Disse børn er bekymrede for mødet med statsforvaltningen og kan føle sig alene, usikre og bange og for dem er det at møde i statsforvaltningen "farligt" og utrygt.

- Børns Vilkår mener derfor, at især **de særligt udsatte børn, kan have brug for en professionel børnebisidder**. Børns Vilkår vil i den sammenhæng understrege, at det ikke udelukker at **også andre børn kunne have behov for støtte af en børnebisidder**.

- Nogle forældre rejser over tid mange sager hos myndighederne og disse børn oplever, at blive inddraget flere gange. Hver gang kan de møde forskellige professionelle, som de skal fortælle deres holdninger og synspunkter til. **Bisidderen kan her være den genkendelige voksne, som kan hjælpe barnet med at formidle historien igen**.

Det er Børns Vilkårs erfaring, at der i de forskellige statsforvaltninger er uklar praksis omkring barnets ret og mulighed for at få en bisidder. Det bliver derfor tilfældigt, hvilke børn der får mulighed for bisidning. Denne uklarhed skaber frustration for både børn, forældre og statsforvaltninger. Børns Vilkår har ofte talt med forældre, som er uenige om barnets ret til bisidning og hvor det er forældrenes uenighed, der bliver udslagsgivende for, om barnet får bisidning. Ved at give barnet en ret til bisidning, er det barnets beslutning alene, om en bisidder skal involveres. Et tilbud om bisidning skal selv sagt være gratis for barnet og ordningen bør finansieres af myndighederne.

5. <u>Særligt konfliktfyldte sager</u>

I evalueringsrapporten beskrives de særlige konfliktfyldte som sager, hvor særlige problembelastninger gør sig gældende hos en eller begge forældre. Der er her tale om fysiske, psykiske og sociale belastninger, som fører til en udsathed hos barnet.

Selvom sagerne vurderes til ikke at fylde meget i sagsantal, så fylder de i kompleksitet - og i mange tilfælde er der tale om årelange familieretslige forløb.

Børns Vilkår har i mange år udtrykt bekymring for, at de udsatte børn møder for lidt beskyttelse i snitfladen mellem det familieretslige og socialretslige system.

En række problemstillinger gør sig gældende her:

- Kommunen skal varetage tilsynsforpligtelsen og barnets behov for støtte. Når barnets mistrivsel er begrundet i omsorgssvigt under samvær, så har kommunen ikke beslutningsbeføjelser til at regulere i samværet. Beslutningen skal træffes af statsforvaltningen. Men kommunen har fortsat pligt til at foretage en udredning, hvis der er grund til bekymring for barnet.

- Kommunerne mangler viden om og fokus på deres forpligtelse overfor udsatte skilsmissebørn og henviser ofte sagerne tilbage til statsforvaltningerne.

- Der mangler viden i statsforvaltningen/retterne om mere tabuiserede sociale problemstillinger, så som vold, overgreb, misbrug og psykiske problematikker (særligt personlighedsforstyrrelser) og den dynamik, som dette skaber i familierelationerne.

- Når det drejer sig om omsorgssvigt, som ud fra et familieretsligt perspektiv ikke er tilstrækkelig underbygget, er der risiko for at myndighederne vurderer henvendelsen, som chikane. Med lovens primære fokus på at forældre skal samarbejde, vil forælderen, som ønsker at beskytte barnet imod omsorgssvigt stå svagest. Det kan tolkes som en modvilje imod et samarbejde.

- Når udokumenterede påstande om omsorgssvigt af myndighederne vurderes til at bunde i et højt konfliktniveau imellem forældrene, mangler der redskaber til at arbejde med denne problematik.

Børns Vilkår ser derfor meget positivt på, at både Familiestyrelsen og Socialministeriet peger på behovet for et styrket, systematiseret samarbejde mellem de sociale myndigheder og statsforvaltningerne/retterne. Familiestyrelsen konkluderer i evalueringsrapporten, at dette vil forudsætte en større afdækning og analyse. Børns Vilkår ser meget gerne, at dette område afdækkes grundigt med de udfordringer, men også muligheder, som der eksisterer her. Børns Vilkår tror på at et forbedret samarbejde i høj grad ville kunne komme de udsatte børn til gavn.

I evalueringsrapporten stilles der ligeledes forslag om, at der uddannes nøglepersoner med særlig viden om udsatte børn i det familieretlige system.

- Børns Vilkår ser dette som et positivt tiltag. **Det centrale er, at der sikres en tværfaglig og specialiseret viden i statsforvaltningerne omkring udsatte børn** – herunder om vold, seksuelle overgreb og psykiatriske problemer (herunder personlighedsforstyrrelser).

5.2 Særligt om samarbejdschikane

Evalueringsrapporten peger på, at der blandt evalueringsbidragene er en holdning til at samarbejdschikane ikke bør kunne betale sig og det skal tillægges betydelig vægt ved vurderingen af sagen. Men samtidig peger flere på, at samarbejdschikane ofte ikke kan

imødegås, idet afgørelserne skal være til barnets bedste, hvilket ikke er at flytte barnets bopæl. Samarbejdschikane kan derved ikke få en reel konsekvens.

Der er i evalueringsrapporten enighed om behovet for at inddrage de sociale myndigheder i disse sager. Men det er samtidig statsforvaltningernes sagsbehandleres erfaring, at underretning til kommunen ofte ikke fører til handling fra kommunens side. Der peges ligeledes her på behovet for at få redskaber til at hjælpe forældrene med at samarbejde frem for at modarbejde hinanden.

Flere aktører forslår muligheden for at udarbejde forældreevneundersøgelser i disse sager.

- Børns Vilkår mener, at **flytning af barnets bopæl får karakter af straf, og at hensynet til barnets bedste iht. § 4 altid bør veje tungest.** Det er derfor betryggende, at praksis på området syntes, at pege i den retning.

- Børns Vilkår anbefaler, at **myndighederne i højere grad forsøger, at løse denne problematik via rådgivning og støtte til forældrene og i nogle tilfælde evt. familiebehandling.**

- Børns Vilkår mener generelt, at **det bør være muligt at foretage forældreevneundersøgelser til oplysning for sagen**. Det ville også kunne være et vigtigt redskab i de sager, hvor der er bekymring for andre typer af problembelastninger hos en forælder – eksempelvis i de tilfælde, hvor påstanden om omsorgssvigt ikke er tilstrækkeligt dokumenteret, men hvor der er en forstærket mistanke - og evt. på grund af udsagn fra barnet.

- Børns Vilkår mener, at det som led i rådgivningen **bør præciseres overfor forældrene, at urigtige påstande om den anden forælder generelt vil være strafbart**, hvis det i forløbet afdækkes, at der er fremsat urigtige påstande.

5.3 Indførelse af en karensperiode

Sager om forældremyndighed og bopæl kan rejses gentagende gange, idet der ikke er en afvisningsbestemmelse, som det er tilfældet med samvær. Der skal her være væsentlige forandrede forhold til stede for, at en ny sag kan tages op. For nogle børn betyder det, at der aldrig bliver skabt ro omkring afgørelserne.

Der bliver derfor i evalueringsrapporten peget på, at afvisningsbestemmelser også bør gælde sager om forældremyndighed og bopæl.

- Børns Vilkår vil henstille til, at der til **en sådan afvisningsbestemmelse bør være en undtagelsesregel, som kan begrundes i en vurdering af barnets bedste § 4**.

6. Samvær

6.1 Deleordninger

Der er en stor stigning i antallet af deleordninger, selv om myndighederne er varsomme med at træffe afgørelse om det. Det nævnes, at der generelt ikke træffes mange afgørelser, da kriterierne i forarbejderne sjældent er opfyldte. Mange deleordninger kommer i stand ved forældrene selv. Der er en forventning hos forældrene om at en deleordning er den "rigtige" ordning og at man derved er ligeværdig som forældre.

Evalueringsrapporten konkluderer, at der overordnet set ikke bliver peget på at afskaffe myndighedernes mulighed for at træffe afgørelse om deleordning, men at det bør overvejes hvorvidt der er behov for at foretage ændringer i selve lovteksten og om forudsætningerne for deleordning bør tydeliggøres i lovbemærkningerne.

I SFI undersøgelsen "Børn i deleordninger" stilles der spørgsmålstegn ved, om det er tilstrækkeligt, at kun 42 % af forældrene med en deleordning er i stand til at kommunikere med hinanden ansigt til ansigt og 23 % taler ikke med hinanden overhovedet. Det bekræfter, at dette er endnu en konstruktion, hvor forældresamarbejdet ikke er fulgt med, og hvor børnene overlades med ansvaret for at skabe sammenhæng i sit eget liv efter en skilsmisse.

- Børn Vilkår er meget bekymret for den stigning, der er i valg af deleordninger. Vi mener, at **deleordninger kun kan fungere tilfredsstillende, hvis forældrene er enige om ordningen, bor tæt på hinanden, og hvis de har et godt, udvidet og ikke-konfliktpræget samarbejde**. Hertil kommer at barnets egen robusthed også kan have stor betydning for valg af deleordning og i sidste ende, kræver det en udpræget villighed hos forældrene til at være fleksible – og ændre på ordningen, såfremt den ikke er god for barnet og barnet ikke trives. At bo i en deleordning forudsætter noget særligt. Børns Vilkår mener, at **vi beder børnene om noget, som ikke mange voksne ville kunne holde til**. Vores erfaring fra børn, som kontakter os på BørneTelefonen er, at børnene heller ikke kan.

- Der ligger en meget stor udfordring hos lovgiverne i at **kommunikere barnets behov i en deleordning ud til forældrene – også til de forældre, som myndighederne ikke kommer i kontakt med**.

- Børns Vilkår har foreslået, at **§ 21, stk. 2 udgår og at samværsretten altid tilrettelægges ud fra det individuelle barns behov**. Teksten i loven er medvirkende til, at gøre barnets tid og dermed tilværelse til en mængdeangivelse, som kan opdeles i to lige store dele.

- Børns Vilkår mener, at **deleordninger ikke skal kunne fastsættes af myndighederne. Børn har krav på en fast base i barndommen, når forældre ikke kan samarbejde.**

6.2 Samvær med andre

Der er i evalueringsrapporten generel enighed om at muligheden for at fastsætte samvær med andre er god, men at der samtidig er nogle uhensigtsmæssigheder, som følge af den nuværende udformning. Tilknytningskravet og bestemmelsens snævre anvendelsesområde kan føre til at der ikke fastsættes samvær, selvom etableringen eller opretholdelsen af en sådan kontakt ville være det bedste for barnet.

Det nævnes, at Børns Vilkår foreslår, at muligheden for at fastsætte samvær mellem barnet og andre skal bevares.

- Ud over de nærmeste pårørende, mener Børns Vilkår, at **personkredsen skal udvides, således at børn også kan sikres en ret til at bevare forbindelsen til personer, som barnet har en nær tilknytning til, fx stedforældre, stedsøskende, en "med-mor".**

- Børns Vilkår vil også gerne præcisere, at det i vores forslag er **en yderligere tilføjelse til § 20, hvor der indføres en direkte rettighed til barnet, som kan anmode om samvær med andre, det har en nær tilknytning til**. Det er et supplement til den nuværende bestemmelse om, at det kun er barnets nærmeste pårørende, som kan søge om samvær.

- Børns Vilkår er enig i forslaget om, at **afgørelserne skal træffes i henhold til § 4 om barnets bedste.**

6.3 Samvær med små børn

Børns Vilkår kan konstatere, at en af lovens nyskabelser om hyppigt samvær med de helt små børn ikke indgår i evalueringsrapporten.

- Børn Vilkår mener, at der her er en **særligt forpligtelse hos myndighederne for at tilbyde råd og vejledning til forældre, som skal samarbejde omkring et spædbarn/det lille barn.** I nogle tilfælde er der her tale om forældre, som ikke har erfaring i at håndtere et fælles forældreskab.

De helt små børn er sårbare i en konfliktfyldt forælderrelation, og derfor kan hyppige, korte samvær med samværsforælderen give utryghed og problemer for børnene. Børns Vilkår mener, at spædbørn og andre små børn er så følsomme over for et højt konfliktniveau, at der skal sikres trygge rammer.

- Børns Vilkår er derfor af den opfattelse, at det **bør vurderes om samvær med spædbørn og helt små børn skal begrænses eller ophæves i en periode, hvis forældrene ikke er i stand til at samarbejde omkring barnet, og især hvis der er et højt konfliktniveau forældrene imellem.**

6.4 Fogedretten

Et område, som har stor konsekvens, for de involverede børn er fogedafhentninger. Dette tema indgår ikke i evalueringsrapporten.

Retsplejelovens § 536 giver mulighed for, at fogeden med magt kan afhente børn. Det er bekymrende. Børns Vilkår har forståelse for, at domme og kendelser skal respekteres, men vil advare imod den effekt, anvendelse af magt kan have på børnene. **Børns Vilkår anbefaler, som konsekvens af de foreslåede ændringer af Forældreansvarsloven, at afsnittet om anvendelse af "umiddelbar magt" fjernes fra Retsplejelovens § 536.** Anbefalingen bygger på, at der skal tages udgangspunkt i barnets ret til tryghed.

- Børns Vilkår holdning er klar: **Børn skal ikke kunne hentes af fogeden, idet barnets sjælelige sundhed altid udsættes for fare.**

7. Generel styrkelse af fagpersoner omkring barnet

Statsforvaltningerne og domstolene har med Forældreansvarsloven et ansvar for at sikre børnene bliver hørt. Men der er en række andre fagpersoner, der er i tæt – ofte daglig - kontakt med udsatte børn midt i en skilsmissesag. Børns Vilkår ser, at det er helt centralt, at disse fagpersoner har relevant viden om problemstillingerne, og ved hvordan man kan hjælpe børnene. Børns Vilkår foreslår derfor:

Opkvalificering af de professionelle omkring barnet. Det bør ske via et børnefagligt uddannelsesløft af socialrådgivere, pædagoger og lærere med fokus på skilsmissebørn, både på grunduddannelser og efteruddannelser.

Alle skoler og institutioner udarbejder handleplaner, som både har fokus på den akutte handling i forhold til skilsmissebarnet, og på hvordan man kan indrette praksis og rutiner, så disse også tilgodeser børn med to hjem.

Med venlig hilsen

Peter Albæk
Formand for Børns Vilkår

Bente Boserup
Souschef og chef for BørneTelefonen

Bilag 1

Bisidderstøtte til børn i statsforvaltningen.

Børns Vilkårs Bisidderordning

Børns Vilkår har siden oktober 2008 tilbudt børnefagligt uddannede bisiddere til børn, der har brug for støtte, når de går til møder med de sociale myndigheder. Tilbuddet knytter an til Servicelovens §48a og finansieret via satspuljen.
Børns Vilkår har også i en række sager bisiddet børn ved møder i statsforvaltningen efter henvendelse fra børnene selv og i et tilfælde været beskikket, som bisidder i retten. Vores erfaringer herfra er, at det også her kan give stor værdi for barnet, at medbringe en bisidder med kendskab til lovgivning, sagsprocesser og erfaring i børnesamtalen.

En børnefaglig bisidder fra Børns Vilkår er en person, som er neutral i forhold til sagen og altså ikke på hverken mors eller fars side, men er en støtte til barnet i mødet med myndighederne. Det er Børns Vilkårs erfaring er, at det en positiv oplevelse for barnet, at børnebisidderen ikke er endnu en myndighedsperson. Bisidderen er dermed adskilt fra den myndigheden og skal ikke træffe afgørelsen i barnets liv. Det kan give en fortrolighed.

En af styrkerne ved en professionel børnefaglig bisidder er, at barnet selv har valgt, at personen skal være til stede og det er vores erfaring at det gør en stor forskel for barnet. Mange andre professionelle voksne i barnets liv, har barnet ikke selv valgt.

Bisidderens opgave er, at støtte barnet før, under og efter mødet med myndighederne og at hjælpe barnet med at formidle sit perspektiv. Barnets perspektiv er her barnets egen beskrivelse og oplevelse af sin situation.

De børn som Børns Vilkår har været bisidder for er ikke blevet orienteret af statsforvaltningen eller retten, om sagsprocessen og om deres rettigheder forud for børnesamtalen. Nogle er orienteret af deres forældre.

Det er vores erfaring, at børnene har rigtig mange spørgsmål i forbindelse med at skulle høres, og at dette samtidig er en verden med mange voksenterminologier, som barnet kan have behov for, at der er nogen, som oversætter til et sprog, som barnet forstår. Hvad er en statsforvaltning? Hvem er en børnesagkyndig? Hvordan ser der ud? Hvad betyder forældremyndighed? Samvær? Hvad må jeg? Hvad må jeg ikke? Osv.

"Statsforvaltning…hmm, det lyder som, at have noget at gøre med George Bush"
Pige 10 år

En dreng på 9 år var interesseret i at vide hvordan der så ud i Statsforvaltningen. Ved beskrivelse af statsforvaltningens venterum, blev han meget lettet og udbrød " det er jo ligesom oppe hos vortelægen"

Børns Vilkårs erfaring er også, at en del børn ikke taler med nogen om deres vanskelige skilsmissesituation – måske taler barnet med sine forældre – på den måde, som det nu kan lade sig gøre ud fra de hensyn, som barnet viser forældrene. Nogle børn er derfor ikke vant til at formulere / sprogliggøre deres inderste ønsker og tanker. En børnefaglig bisidder vil her have en opgave i, at hjælpe barnet med at sætte ord på, hvad det ønsker og drømmer om – og ikke mindst at tale med barnet om eksempelvis følelserne af ansvar, skyld og hensynet til forældrene.

Børns Vilkår får flere og flere henvendelser fra børn, som ønsker at få en børnefaglig bisidder med til mødet i statsforvaltningen eller i retten. Der er eksempler på at myndighederne afviser børns ønske om bisidning og hvor det hovedsageligt begrundes med, at en forælder har modstand imod det.

2 søstre på henholdsvis 11 og 13 år, har været i kontakt med Børns Vilkår flere gange i løbet af 2010. De henvender sig for at få bisidning. De ønsker dels hjælp til at få kontakt med socialforvaltningen, men ønsker også bisidning ved møde i Statsforvaltningen.

Den altoverskyggende problematik for pigerne, fortalt og oplevet af pigerne selv, er at de bor hos deres far, og ønsker at bo hos deres mor. Forældrene har et højt konfliktniveau, som udmærker sig ved uenighed, fravær af kommunikation og med adskillige retssager bag dem. De beskriver, at de ikke kan få deres far i tale og, at han ikke vil acceptere, at de ønsker at bo hos deres mor

Begge piger henvender sig til Børns Vilkår. De har benyttet sig af deres initiativret og bedt Statsforvaltningen om, at indkalde deres forældre til en samtale. Ligesom de anmoder om selv, at blive indkaldt til et møde for at udtale sig i sagen og give deres ønske til kende. I den forbindelse ønsker de støtte af en bisidder.

Forud for mødet i statsforvaltningen har pigerne 2 møder med en bisidder i Børns Vilkår. De giver udtryk for et klart ønske om, at de har behov for, at nogen støtter dem i mødet i statsforvaltningen. De ønsker hjælp til at huske, hvad de vil sige, og så lægger de stor vægt på, at de ikke vil være alene med en børnesagkyndig. De giver ikke indtryk af, at de har dårlige erfaringer med børnesagkyndige, men at de er urolige over, hvad der skal ske og hvad de mon kan forvente. Fx er de bange for at blive skilt ad i samtalen.

Pigerne er informeret om, at det er Statsforvaltningen, der beslutter om de må medbringe en bisidder.

På selve dagen meddeler den børnesagkyndige, at pigerne ikke får tilladelse til, at medbringe bisidder. Dette begrundes i, at far modsætter sig deltagelse af bisidder. Statsforvaltningen frygter at en tilstedeværelse af bisidder vil skabe konflikter, som ikke er til gavn for børnene.

Børns Vilkår bliver kontaktet af pigerne bagefter, som er meget ulykkelige og vrede over at de ikke fik bisidder med, begrundet i deres fars modstand.

Det er Børns Vilkårs vurdering at børnene var bekymrede og bange for at møde i statsforvaltningen - en bekymring svarende til deres alder. Bekymringen gik reelt på, hvad der

kom til at ske, ville de blive skilt ad m.v. De var også præget af mange års konflikter mellem deres forældre.

Det er Børns Vilkårs vurdering, at børnenes ønske om bisidning burde være imødekommet. Både fordi de gav stort udtryk for det, med henvisning til børns ret til tryghed. Dels fordi de havde været under årelangt pres og nu stod foran "afgørelsen" taget på eget initiativ. Voldsomt for dem, hvor neutral støtte med stor sandsynlighed, kunne afhjælpe de sværeste følelser.

Disse 2 børn står tilbage med en følelse af endnu engang ikke at blive taget alvorligt.

<u>Bisidderforløb hos Børns Vilkår</u>

Forberedelse før mødet i statsforvaltningen/retten.
Den børnefaglige bisidder forbereder sammen med barnet de synspunkter og de perspektiver, som barnet gerne vil have frem under samtalen. Den børnefaglige bisidder aftaler med barnet hvordan barnet ønsker det skal formidles under selve samtalen i statsforvaltningen. I forberedelsen mellem barnet og børnebisidderen oplyses barnet om hvad der skal ske i statsforvaltningen. Fx. at barnet ikke behøver at udtale sig, at barnet har ret til at få læst notatet op m.v. Barnet forberedes også på, hvordan der rent fysisk ser ud i statsforvaltningen, hvilket mange børn efterspørger.

Bisidning under selve mødet i statsforvaltningen/retten.
Børnebisidderen kan hjælpe barnet undervejs i samtalen med at huske de ting, som barnet forinden har fundet væsentlige at få sagt og hjælpe barnet med at folde sin historie ud i samtalen.
Bisidderen kan hjælpe med "oversættelse", af det barnet ikke forstår

I forhold til de børn, som er tilbageholdende med at fortælle noget belastende omkring en forældre, af frygt for konsekvenserne, kan en bisidder hjælpe med at tydeliggøre behovet for beskyttelse af barnet, overfor myndighederne.

Bisidning efter mødet i statsforvaltningen/retten.
Efter samtalen kan bisidderen reflektere sammen med barnet om mødet og samle op på, om der er noget, som barnet ikke fik sagt eller noget, som barnet gerne ville have sagt anderledes. På baggrund af den kompleksitet, som der er i disse sager, kan en samtale med forældrene ofte være svære og derfor kan børnene stå alene med deres oplevelse.
Bisidderen kan også gennemgå notatet/referatet sammen med barnet, hvor barnet efterfølgende kan få mulighed for at kommentere på det.
Flere børn, som Børns Vilkår har været i kontakt med har efterlyst en tilbagemelding, når der er truffet en afgørelse i sagen. Bisidderen kan hjælpe barnet med at sikre, at dette sker ved at tage kontakt til myndighederne og videreformidle barnets ønske om dette.